

Zvezda Delak-Koželj

POROČILO O UDELEŽBI NA 8. MEDNARODNI ZNANSTVENI KONFERENCI 'TEORIJA IN PRAKSA VARSTVA SPOMENIKOV' NA TEMO 'LJUDSKA STAVBNA DEDIŠČINA'

Mednarodna konferenca je potekala v Tusnadu (Romunija - Transilvanija) od 21. do 27. 3. 1999. Organizirali so jo Transylvanian Monument - Restorers Society, Transylvania Trust Foundation in 'Keopecezi Sebestyen Jozsef' Monument Preservation Association. Stalni soorganizatorji pa so romunski ministrstvi za kulturo (Direkcije za varstvo spomenikov, muzeje in nacionalne manjšine) in regionalni razvoj, madžarski Nacionalni odbor za varstvo spomenikov, romunski, madžarski in nemški nacionalni komite ICOMOS - a in Fakulteta za arhitekturo iz Cluja.

Po uradnem odprtju in uvodnem plenarnem zasedanju z uvodnimi govori (žal sta se ključna, Oliver iz Velike Britanije in Machat iz Nemčije opravičila) so sledili trije dnevi s sinhronim potekanjem predavanj v dveh sekcijah, terenskimi delavnicami in dvajsetimi priložnostnimi fotografskimi razstavami. Konferenca se je udeležila prek 300 udeležencev predvsem iz Romunije in Madžarske, udeleženci iz drugih držav smo bili redki. Iz Slovenije sva se konference udeležili zgoraj podpisana in Božena Hostnik iz ZVNKD Celje.

Sekcije so obravnavale naslednje tematske sklope:

- A. Teoretična vprašanja varstva ljudskega stavbarstva v Transilvaniji;
- B. Teoretična vprašanja varstva ljudskega stavbarstva v drugih regijah;
- C. Praktična vprašanja varstva obnovitvenih posegov;
Praktična vprašanja programov varstva;
- D. Praktična vprašanja - izzivi varstva ljudskega stavbarstva.
Praktična vprašanja varstva v muzejih na prostem.

Ključni referati od vseh 143 so objavljeni v posebni publikaciji, ki je izšla že pred začetkom posveta. Na posvetu sem predstavila 'Issues Regarding the Condition and Protection of Vernacular Architecture in Slovenia', ki je natisnjen v publikaciji '8. International Scientific Conference, Theoretical and Practical Issues of Monument Conservation, Vernacular Architectural Heritage, Tusnad 1999, str. 60 - 63. Publikacija je v knjižnici Uprave.

Terenske delavnice s predstavitvijo problemov varstva na več ravneh kot npr. inventarizacija, vrednotenje, razglašanje, prenova, vsebine so potekale v:

- Sanpetru (Petersberg, Barcaszentpeter) - vas, kjer prevladuje nemško prebivalstvo;
 - Voinesti (Vajnafalva) - vas, kjer prevladuje romunsko prebivalstvo;
 - Bicfalau (Bikfalva) - vas, kjer prevladuje madžarsko prebivalstvo.
- Na plenarnem zasedanju so vodje sekcij povzeli ključne probleme, ki so jih izpostavili tako referenti kakor razpravljalci:

- A. Balassa je poudaril problem prazenja saških vasi (tudi finančni, administrativni vzroki, izginjanje kulture) in njihove prenove.
- B. Di Fazio je izpostavil predvsem problem dokumentacije, interpretacije in vrednotenja pri oblikovanju varstvene strategije ob prisotnosti prizadete javnosti. Absolutni cilj prenove vasi je standard ljudi, ne samo varstvo!
- C. Hoinarescu je opozoril na ključni pomen historičnih raziskav in inventarizacije pri prenovi, ki se ne more izvajati na podlagi določenih receptov. Ne nazadnje: veliko se reši na račun kompromisov!
- D. Cseri je izpostavil pomen kompleksnega, interdisciplinarnega pristopa varstva ljudskega stavbarstva s prikazom pozitivnih primerov ob prisotnosti že izdelanih razvojnih načrtov.

Na dvodnevni strokovni ekskurziji smo si ogledali obnovitvene posege na reformistični taborski cerkvi v Iljeniju (Illyefalva), kjer je odločujoč prenovitveni interes vaščanov. V Cincorju (Kleinschenck, Kissink) stoji dominantna taborska evangeličanska cerkev sredi dobro ohranjene obcestne saške vasi. V Avrigu (Freck, Felek) so nam predstavili graščino Brukenthal s parkom in še živo tkalsko obrt. Pri Sibiu (Hermannstadt, Nagyszeben) z izjemnim starim mestnim jedrom je 'Astra', najpomembnejši romunski muzej na prostem. Obsega 115 kulturnih spomenikov, 300 objektov in 16 000 muzealij. Eno od najbolj ohranjenih območij ljudskega stavbarstva na JV Evrope je Rimetea (Eisenburg, Torocko). Varstvena služba pripravlja predlog za kandidiranje na listo svetove kulturne dediščine.

V okviru mednarodne konference je zasedala tudi skupina ECOFAST za ljudsko stavbarstvo. Konferenca je bila načeloma dobro organizirana, a brez kritičnega izbora referentov. Veliko ljudi je opozarjalo na preveliko število referatov, istočasnega poteka sekcij in terenske delavnice in s tem težav, za katero od dejavnosti bi se odločili. Vsekakor je bila konferenca zanimiva izkušnja ter informacija, še posebno o problemih transilvanske konservatorske stroke pri načrtovanju in izvedbi teoretičnih in praktičnih varstvenih posegov. Ne nazadnje moram omeniti pomembno dejstvo, da se po padcu nekdanjega režima varstvena dejavnost takorekoč vzpostavlja na novo: dela osnovne evidence, išče kadre, vzpostavlja mednarodno sodelovanje, projekte, finance itd. V veliko pomoč ji je tudi organiziranje in izpeljava vsakoletnih mednarodnih konferenc na izbrane varstvene teme. Tako bo naslednje leto potekala konferenca na temo 'Dediščina in družba'.

